

КУЛЬТУРА 8

Лекція #10:

Звичаї пов'язані з родинним життям

б) весільні звичаї

❖ Звичай пов'язані із родинним життям ми називаємо свята некалендарні, тому що вони припадають в різні пори року, і не прив'язані до річного календаря.

- ❖ Звичаї пов'язані із родинним життям ми називаємо свята некалендарні, тому що вони припадають в різні пори року, і не прив'язані до річного календаря.
- ❖ Ці свята традиційно складаються із трьох головних подій в житті людини:

- ❖ **Народження дитини.**
- ❖ **Весілля молодої пари.**
- ❖ **Смерть та похорон людини яка відійшла у вічність.**

Весільні обряди

- ❖ **Весільні традиції в Україні різноманітні, але завжди включають усю громаду села. Вони складаються із багатьох різних обрядів, і відбуваються величаво та гучно.**
- ❖ **Серед українців, шанувалося та шанується право молодят вибрати собі свою пару – дружину.**

I. Сватання.

- Молодий посилає до молодої та до її батьків двох старостів – сватів, які просять батьків та молоду про згоду на шлюб, і щоб переговорити з батьками про матеряльне забезпечення молодих.
- Якщо дівчина згодиться, то зав'язує через рамено сватів рушники, які вона заздалегідь вишила.
- Якщо дівчина не згідна, дає сватам гарбуза.

2. Заручини

- **Це повторення сватання, але із більшим числом гостей.**
- **Рука молодої та рука молодого перев'язані ришником.**
- **Після заручин, молодята вже не мають права відмовлятися від шлюбу.**

❖ Весілля

- Має характер драми із різними сценками та збірними співами які відбуваються в днях перед весіллям, в день весілля та після весілля.

3. Підготовка до весілля

- Обряди які переважно відбуваються перед весіллям:

А) Зрубується весільне деревце (вершок ялиці або смерічки). Усі члени родини вибирають весільне деревце квітами, стяжками, і т. д.

- **Дерево символізує зв'язаність (unity) цілого роду (family) і початок нової сім'ї.**

б) Вінки

- **в той сам час, в суботу перед весіллям дівчата плетуть вінки з барвінку (periwinkle), і співають весільні пісні.**

- **Батьки освячують вінки й кладуть на голови молодих.**
- **Відтепер, клучуть молодять «князем» і «князівною» або «княгинею».**

Весільний вінок

Весільний вінок – це оберіг особливий. Він пов'язаний із сонцем, сяючим небом.

Весільного вінка плетуть дружки на дівич-вечорі. Їм допомагають небесні сили.

- Ці вінки символізують невинність (innocence), вірність (loyalty), охорону від злого, і готовість до шлюбу молодих (willingness to be married to your chosen partner).

в) Коровай

- із білого борошна – муки (flour), якого приносять усі гості до хати молодої, приготують весільний хліб - коровай.
- Місять тісто тільки заміжні (married) жінки.
- Коровай прикрашують пташками, гілочками та рожами зробленими з тіста, та додають до прикраси барвінок, гілки калини та ружу (wild rose).
- Коровай символізує кохання, жертвенність, щастя, достаток і щедрість.

- Прикраси на цьому хлібові мають бути символи подружнього життя:
- два голуби – пара,
- соснові шишки означають родючість,
- інші прикраси символізують друзів та підтримку.
- У центрі ставиться дерево життя, як символ нового дерева сім'ї, а оточений коровай барвінковим віночком – оберегом (protector) любові.

г) Дівич вечір.

- Дівчата прощають молоду.
- Розплітають молодій косу, на знак прощання молодій із дівочтвом.
- Співають пісні.

Дівич-Вечір - Ансамбль "Співограй" (м. Біла Церква, Київська область)

г) Брама або Викрадення молодої

- **Перед хатою молодої, парубки перешкоджують поїзд шлюбу і «викрадають» молоду.**
- **Після «бою», молодий мусить «викупити» (в якийсь спосіб заплатити парубкам) за молоду.**
- **Це тисячолітний звичай, де молодий мусів вибороти або викупити молоду від її роду або племена.**

д) Поклін і Благословення.

- Молодята втричі просять благословення в обох батьків молоді й батьків молодого.**
- Опісля, кланяються усім присутнім.**
- Батьки благословлять молодят іконами, та бажають Божої ласки, довгого, щасливого, заможного (wealthy) і здорового подружнього життя.**

- **Благословляють теж короваем, хлібом, сіллю та медом.**
- **Молодята кланяються батькам, та цілують ікони, хліб та батьків тричі.**

4. Церковне вінчання - шлюб

- На відміну від західних європейських традицій, батько не «віддає» заміж свою доньку. В наших обрядах головна запорука міцного життя – єдність.**
- Перед входом до храму обоє шлюбних говорять священику, який їх зустрічає, про добровільність свого рішення.**
- Благословення та обмін обручок – перстенів відбувається перше, перед дверима церкви. Священник одягає перстені на праву руку молодят.**

- **Перед віктарем стелиться вишитий рушник, що є знаком достатку (abundance), буквально того, що «молоді не стоятимуть на голій землі».**

- **Пізнійше, цей рушник використовується в денному життє для прикрашення домашніх ікон чи Великоднього кошика.**
- **Традиція ступати на весільний рушник збереглася у всіх сучасних традиціях України: це означає головування (head of household) у сім'ї. Пам'ятаймо що і хлопець і дівчина стоять на рушнику разом.**

- Під час вінчання обов'язково дотримуються певні етапів церемонії:
- зв'язування правих рук пари (єдине, ціле) – хлопець стає правицею дівчини, а вона стає його правицею.

- **спільна чаша (одне життя, поділене порівну).**

- **свічки (єднання променем світла).**

- коронація
(шлюб перед
Господом,

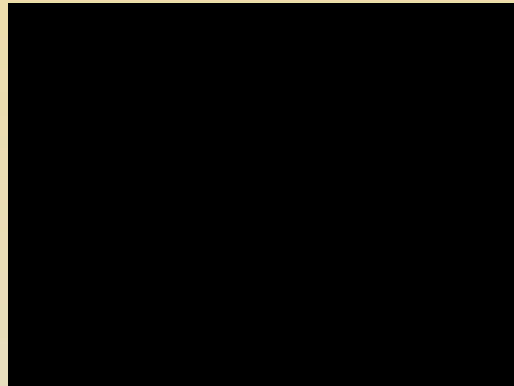
- корони (вінки)
- це символи
любові,
чистоти і
родючості.

- Після церемонії, молода пара виходить із церкви, де молоде подружжя зустрічають батьки.
- Батьки тримають дари для нової родини: хліб, сіль, вино і мед.
- Музики починають грати, ще під церквою, а молода пара іде, або їде (кіньми чи на возі) на місце весілля
- Весілля гучне, повне танцювання та обрядів, які різняться від села до села, від регіону до регіону України.

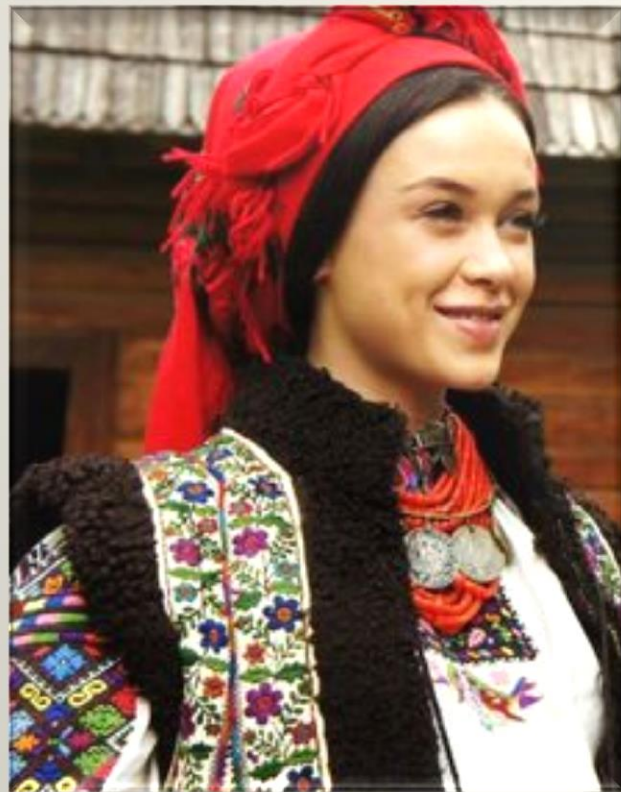
**Гуцульське весілля, із фільму
«Тіні забутих предків»**

**Весілля на київщині, із фільму
«Просили батько, просили мати.»**

- В кінці вечора чоловік чи свекруха знімають з її голови фату (весільний вінок) і надягають хустку (нагортку), як знак того, що вона вже заміжня.
- З цього часу заміжня жінка вже не може носити вінок.

- **Наші весільні звичаї дуже багаті та різноманітні (hugely varied).**
- **Вони різні від села до села, від одної частини України до другої.**
- **Але усі вони сплітають християнські та до-християнські обряди і традиції.**
- **Вони також унікальні – а молодим, вони залишаються в пам'яті на увесь їх вік.**